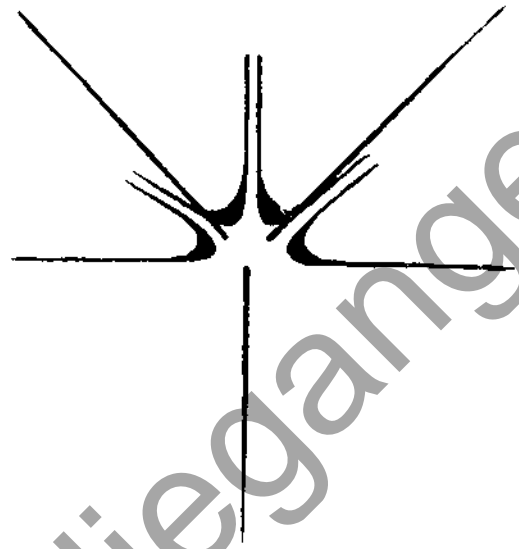

de Granat

maandblad augustus 1949 - no. 9
4^e bat. Garde Reg. Grenadiers

HANDELMIJ. CONCERN

ten Wolde N.V.

Momelboreep

EN

NATUREL EN
MELK REEP

BLIJVEN EEN
GEWAAR.

DEERDE

CHOCOLADE
BIJ DE

S O L D A A T

VERKOOPSAGENTEN:

*N.V. Borneo Sumatra
Handelmij.*

VOOR EEN

DUURZAME

HERINNERING

AAN UW

VERBLIJF IN

INDIE ZORGT

*B*ATIKKERIJ

"GAROEEDA"

KEDIRISTR. 298

MODJOKERTO

TOKO VICTORY

TOENDJOENGAN 41

KUNSTFOTO STUDIO

Film ontwikkelen

Foto afdrukken

en Vergroten

ICE CREAMS

*American
Cafetaria*

VERSCHILLENDE
DAGSCHOTELS

TOENDJOENGAN 79
SOERABAIA

*B*ROODBAKKERIJ
&
*R*ESTAURANT

„ORION“

→ KEDIRI
Het bekendste adres
ter plaatse

RATAN SPORTS LTD.

SOERABAIA

TOENDJOENGAN 84

TELEFOON Z. 3321

Gemblongan 53 Telefoon 2798

BATAVIA

Pasar Baroe 73 - Telf. WI. 5848

Ruime sortering Sportartikelen.

H. H. Welzijnsverzorgings-

officieren SPECIALE-KORTING

Mineraalwaterfabriek

„Apollo“

LIMONADE

ORANGE CRUSH

SODA WATER

SOERABAIA - TEL. Z. 3342

de granaat

MAANDBLAD VOOR HET 4E BATALJON GRENADIERS
AUGUSTUS 1949

No.9

INHOUD:			
	Uit ons Bataljon	Lt. Watjer	158
	Van Thuis	Lt. Pijpers	159
	Ter Kennismaking	-	160
	Sportiviteit	Lt. vd. Togt.	161
	Sport in het Bataljon	Lt. Noordhof	162
	Even nadenken	P.	163
	Kunst	Kpl. Daselaar	164
	Even lachen		166
	Het Gamelan orkest	Sergt. Maj. Kieft.	167
	Sociale Dienst	Lt. Watjer	169
	Welzijnsverzorging	Sgt* Kiefmeyer	171
	Schaak	Lt. Hagenaars	172
	Klaverjas	Sergt. Four. Kröse	172
	Bridge	Lt. Muilender	173
	Kruiswoordraadsel		174
	Uitslag Fotoprijsvraag		176

UIT BATALJON

Menschen gaan menschen komen, zouden wij deze maand kunnen opmerken, want werkelijk als éeri ^èidbscööp ' Varieerde in' dé achter onsciiggende weken het aspect.

Er waren „ thuis vaar ders van welke enkele een kleine afscheidsgroet verzochten te plaats. \ .]

Uit hun soms simpele woorden blijkt steeds , weer dat zij, naast de,,, vreugde van het „huistoegaan“, toch met 'een zekere weemoed afscheid nemen van hun Bataljon, van hun commandanten of ondergeschikten; waarmede zij zo lange tijd lief en leed gedeeld hebben.

En hoe kan dat ook haast anders. Als wij zo eens alle belevenissen ¹ van ons Bataljon de revue laten passeren, dan ontdekt men dat er inderdaad wel het een en ander is gebeurd.

Omstandigheden maken de mensch, zegt een spreekwoord, en ik zou er aan willen toevoegen, de omstandigheden van een groep menschen vormen een Bataljon.

Een éénheid met eigen geschiedenis en met eigen geest. ; ;

Moeilijk zal het voor de scheidenden zijn zich daaruit los te rukken en moeilijk is het ook voor de achterblijvers.....

Niet alleen slechts bij ons onderdeel zijn er mutaties..... ik denk aan het oude 4-5-R.I.

Zij zullen zeer zeker het bovenstaande begrijpen, immers hun onderdeel werd opgespitst en over diverse bataljons verdeeld. Ook bij de Grenadiers werd een comp. ingedeeld n.1. het oude 2-4-5-R.I. thans 3 -4-R. - Grenadiers.

Zij zullen waarschijnlijk nooit hun oude onderdeel vergeten.

Toch hopen wij dat alle bij ons ingedeelde oud 4-5-ers zich spoedig op hun gemak zul

len gaan gevóelen bij hun nieuwe makers. Wij allen roepen hun een recht gemeend Welkom toe, en fiopen dat zij zich na niet al te lahgei tijd ook een beetje Grenadier zullen gaan gevoelen.

Immers ons Bataljon was steeds een eenheid en wij hopen .;|3t df| zo blijv^h zal. ,

Door de toevoeging van bovengenoemde groep, had er ,bij ons bataljon intern ook een fikse verschuiving plaats.

Onze „Good Old“ 3e Compagnie was naar aanleiding van o.a. het demobiliseren van enkele off. het kind van de rekening c.q. opsplitsing.

Dat dit lang niet bij elke 3e compagnier in goede aarde viel laat zich denken, doch tenslotte al gingen zij naar een andere comp. zij bleven toch binnen het bataljon.

Het acclimatiseren zal dan ook niet veel tijd vergen.

Personalia kunnen^f wij deze maal helaas niet behandelen, daar de vaste verzorger der rubriek de Kapt. Dijkgraaf helaas verhinderd was deze maand zijn bijdrage te leveren. Wel zijn ons vanzelfsprekend vele persoonlijke aangelegenheden bekend, doch er zou wellicht iets vergeten kunnen worden, hetgeen eventueel tot verwikkelingen aanleiding zou kunnen geven.

Slechts in één geval willen wij een uitzondering maken n.1. voor:

GRENADIER MARTINUS OHMS die bij MODJO sneuvelde.

Met eerbied willen wij hier vanaf deze plaats deze makker, die tot het laatst zijn plicht vervulde gedenken.

Dat hij ruste in vrede.

Stemmen uit de troep

Van „êén der klaverblaadjes” mochten wij onderstaand artikel ontvangen. Wij hopen dat deze „Nieuwe Cie” spoedig zal behoren tot de „oude ’ getrouwe lezersschaar van „de Granaat,” „Klaverbladen” van harte welkom in ons Bataljon (Red.).

TER KENNISMAKING.

Op 5 Augustus 1940 deed 2-4-5 R.I. zijn intrede bij 4-Garde Regiment Grenadiers. Wat hiëraan vooraf ging wilde ik graag met enkele woorden memoreren.

Na 2½ jaar al zelfstandig Bataljon Oost-Java „afgestroopt” te hebben, kwam plotseling het bericht, dat ons Bataljon zou worden opgesplitst over de Garde-Bataljons: Prinses Irene, Grenadiers en Jagers. 2-4-5 R.I. was voorbestemd om te worden ingelijfd bij 4-RGr. Dat hierover heel wat woorden vuil gemaakt werden behoeft geen betoog.

Als bewakingsbataljon uitgezonden met een zeer sumiere bewapening en meer onvolledigheden, werden we reeds spoedig ingezet tijdens de Politionele actie. Plaatsen als Singosari, Lawang en Malang werden ons eerste actieterrein.

Na die tijd bleef 2-4-5 R.I. steeds in het Malangse, met een onderbreking van Jan. tot April '48, die we doorbrachter in het Pasoeroeanse. De 2e actie hield ons bezig in het Zuid-Malangse, waar menige patrouille gelopen en heel wat pionierswerk verricht werd.

Een zelfstandig Bataljon, al draagt het de naam van Bewakings-Bataljon, blijft toch altijd iets, waarvan je gaat houden, waarin je eenheid en sterkte tastbaar voelt. Het wordt als iets van jezelf, je voelt je verwantschap als lid van die ene grote familie. En al denk je op verschillende punten achter te staan bij je grotere broertjes en zusjes, dit wordt volkomen te niet gedaan door het enthousiasme en de wil om het te fixen. En het werd gefixt!

Om eerlijk te zijn, na al wat gezamenlijk gepresteerd werd, was het voor ons verre van aangenaam een andere naam te moeten aannemen. Het werd gevoeld als het dienen onder een andere vlag. Een militair is echter iemand met een groot aanpassingsvermogen en al is zijn eerste reactie op iets wat hem niet aanstaat een hartgrondig gekanker, al gauw went hij aan zijn nieuwe omstandigheden. Zo ook hier. De schuwheid voor wat hij ziet in een klinkende naam zal hem even op een afstand houden om de kat uit de boom te kijken, maar al gauw zal hij zien, dat zijn broertjes met die mooie klinkende naam toch ook maar van diezelfde gewone jongens zijn als hij. Jongens, die hier zitten voor dezelfde taak en hetzelfde doel en met precies dezelfde moeilijkheden, als hij. Die jongen zal ook kankeren op het eten en zal ook kankeren, omdat hij nog maar steeds geen sokken van de fourier krijgt. Om kort te gaan, het ijs is dan gebroken. Wacht ons nog slechts de taak.

Eensgezind vooruit met het verleden als een mooie blijvende herinnering. Het oude Bataljons-embleem, het klaverblad, in een mooie lijst aan de muur of op de pelopporpet. Maar daarnaast het nieuwe embleem van dit tweede huwelijk:

„Wij, grenadiers met granaat en/of klaverblad, wij fixen het wel”.

Te Velde, 12 Augustus 1949 Een der Klaverblaadjes.

AFSCHEID.

Bil mijn vertrek naar Nederland wil ik gaarne van hen. van wie ik niet persoonlijk afscheid heb kunnen nemen, dit op deze wijze doen.

Slechts ongeveer acht maanden heb ik gediend bij 4 Regt. Grenadiers. Het lijkt mij veel langer. Velen heb ik leren kennen, met velen heb ik samen mogen werken. Deze maanden zal ik niet licht vergeten. Kameraadschap, dat is het teken, waarin gewerkt wordt.

Ik wil allen, vooral hen, die ik in Ngadi- redjo onder mijn commando heb gehad en het A. Pel. van de 4e Cie danken voor hun kameraadschap en samenwerking en hen allen van harte toewensen een spoedig weerzien in ons Vaderland.

Het ga U allen goed.

A. A. OPSTELTEN.

Vanuit het hospitaal te Soerabaia wens ik, voordat ik naar Holland vertrek, de jongens van het Mortierpeloton het allerbeste toe en dat ook zij gauw naar Holland terugkeren. Ook vrienden en bekenden de beste wensen.

Dick van Beekum.

Bij mijn vertrek naar Nederland wil ik gaarne op deze wijze afscheid nemen van het bataljon. Ik hoop dat voor U allen de dag om naar het Vaderland terug te keren spoedig moge aanbreken* en zo wens ik U dan een spoedig weerziens in Nederland.

C. LIJH.

Door plotseling vertrek naar Holland was het mij niet mogelijk persoonlijk afscheid te nemen. Alle vrienden en bekenden van ons Bat. en vooral de jongens, van het Carrierpeloton: beste wenschen en spoedige thuisvaart.

FRIEDRICH'S. P.

SPORTIVITEIT.

Een begrip waar velen van mening over verschillen.

Wat „men” over het algemeen, wel ^anvoelt doch waar men zeer uiteenlopend naar handelt.

Iets wat ons de sportbeoefening moet brengen. Een goed voetballer, atleet, zwemmer enz. staat bekend als een sportief persoon en is de drager van de gedachte der sportiviteit.

Althans dat denkt men! Maar het is helaas niet zo.

Bij ons rijst dikwijls de vraag. Weten al deze sportmensen dan niet wat sportiviteit is? Weet men dan niet dat sportiviteit iets anders is dan het met succes beoefenen van een bepaalde tak van sport?

Weet men dan niet dat juist in ons dagelijks leven, in ons werk en daar buiten en niet altijd op het sportveld, tennisbaan of zwembad, het begrip sportiviteit pas tot uiting komt?

Zeker, sport staalt spieren, maar de sport staalt eveneens de geest; het karakter, wat de bedoeling is van de sport.

De sport verruimt onze blik, leert anderen waarderen.

Het komt niet in de eerste plaats op de prestatie, de korte vergankelijke roem aan. Belangrijker is wat wij na alle wedstrijden, partijen en oefeningen voor ons zelf hebben bereikt.

Een open oog en oor voor een anders moeilijkheden. De bereidheid een ander te helpen in de dagelijkse dingen, iets over te hebben voor een medemens met terzijde schuiven van het eigen „ik”. Dat alles kan door de sport worden bereikt indien men zich zelf open stelt voor de bedoeling der sport. Ook in de sport cijfert men zichzelf weg ten behoeve van het resultaat der ploeg evenals de militair in het veld en op het kantoor een deel is van een ploeg, die een resultaat heeft te bereiken. Men houdt in de eerste plaats rekening met de belangen van de ploeg. De eigen belangen komen op de tweede plaats. Pas indien men dat kan, kan men meepraten over sportiviteit.

Wij allen zien niet verder dan ons eigen ik, ons eigen groepje, onze eigen vereniging, ons

onderdeel en verder komen de meesten niet. Men leeft in voortdurende angst dat dat ons afgenomen kan worden en dat men heeft te strijden tegen een belager. Wij horen de ander aan, maar denken daar het onze van en hebben in onze medesportbeoefenaar maar bitter weinig vertrouwen. En hetgeen zich in ons kleine sportwereldje afspeelt wordt in de grote wereld als spel in het groot „gespeeld”. Wij allen willen en weten anders, doch wachten op de daden van een ander. Vandaar het spreekwoord „Verbeter de wereld, begin bij U zelf!”

Zou het niet beter zijn om in onze sportwereld te beginnen met verdraagzaamheid, vertrouwen, begrip en medewerking?

Dat ons eigen ik daarbij op de tweede plaats komt in het belang van het algemeen? Ongeacht de fouten die gemaakt zijn, en gemaakt zullen worden.

WEET U HET?

1. Wat is een seismograaf?
2. Hoe groot is de inhoud van een okshoofd?
3. Wat zijn fossielen?
4. Wat is Latex?
5. Wat verstaat men onder „boomgrens”?
6. Wat was een centuria?
7. Wie was J. van Riebeeck?
8. Wat is een „rijder”?
9. Wat verstaat men onder „denatureren”?
10. Wat is een allegorie?

Arut. Pag. 176

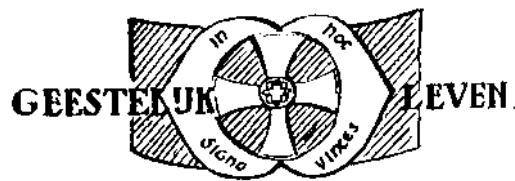
SPORT IN HET BATALJON.

Op 30 Juli 1949 was er op het Pasar-Paing- terrein te Kediri weer een record aantal toeschouwers aanwezig, toen de oud-Chinese kampioensclub „Ardjoeno” in het strijdperk stond opgesteld, om de strijd tegen ons Bataljons-elftal aan te binden. Ondanks een tweetal invallers resp. voor de gewonde Hagenaars en de in het Hospitaal vertoevende Koedijk, zeer verdienstelijk door Hoffman en Koopal vervangen!, bleek ons elftal fysiek veruit de meerdere te zijn boven hun in doorsnee tenger tegenstander. Eerlijk gezegd, hadden we ons meer van „Ardjoeno” voorgesteld, gezien de roep die er van deze vereniging uitging. Vermoedelijk was het én de reis én de vreemde omgeving, die hen danig parten speelde; tenminste geen ogenblik kwam de zege van de Grenadiers in gevaar, terwijl vooral na de rust het overwicht van de mannen van Majoor Fels bepaald overheersend was. Schotvaardigheid bij de Grenadiers enerzijds- eindeloos combineren bij „Ardjoeno” anderzijds, ziedaar het spelbeeld uit deze wedstrijd, welke uiteindelijk in een 5-0 zege voor de Grenadiers resulteerde. Speciaal voor het in grote getale opgekomen publiek; (waar een Beachmaster toch al niet goed voor kan zijn!), werd het een zeer teleurstellende wedstrijd, die ook ons Grenadiers weinig bevrediging schonk. Al met al, een voetbal treffen om gauw te vergeten! Voor de Grenadiers scoorden Jen- sema, wiens opstelling een geduchte aanwinst voor ons elftal betekent; Hoffman met een tweetal daverende schoten; Baselaar en Kuper.

Onze nieuwe 3e Compagnie heeft inmiddels ook al acte de présence gegeven en klopte een combinatie van de Staf-Gompagnie in een spannende wedstrijd met 3-2. Opvallend was wel het enthousiaste spel van de mannen uit Kertosono, die ongetwijfeld in de komende Bataljons-competitie nog wel van zich zullen doen spreken.

Goed nieuws verder voor de voetballers in het Bataljon. Medio September zal de Gre - nadiers- Wisselbeker, momenteel in bezit van de Ondersteuningscompagnie weer verspeeld worden. Het ligt in de bedoeling zowel „Uit”-als „Tehuis”-wedstrijden te spelen, zodat overal in de sector het bruine monster zal gaan rollen tot „ontspanning • ende vermaeck” van de vele voetballiefhebbers.

N.

EVEN NADENKEN.

„Laat me es effe nadenken, verzocht taaie Gerrit, terwijl hij zijn rechterwijsvinger tegen zijn voorhoofd drukte, alsof hij de wijsheid daarbinnen te voorschijn wilde boren:” 'n rivier in Nederland met drie letters, waarvan de eerste een L is”.

Er volgde een ogenblik van diep stilzwijgen. De weetgierige puzzelaar trachtte het antwoord op te zuigen uit zijn potloodstompje, terwijl de peinzende Gerrit een verre herinnering van zijn aardrijkskundige kennis weer tot levende wetenschap probeerde op te wekken. Dat lukte ook ditmaal, want weldra verhelderde de schijnbaar slome gelaatsuitdrukking van Gerrit en volgde prompt het antwoord, het verlossende antwoord op bovenvermelde kwellende vraag: „De Lek natuurlijk, man!”

De vrager vond het onmiddellijk even natuurlijk als het kort tevoren onbegrijpelijk duister was geweest en begon ijverig de lege vakjes met de drie begeerde lettertekens in te vullen. Onderwijl knikte hij instemmend. Nu wist hij meteen raad met het verticale woord, dat een gedeelte van een meubelstuk moest voorstellen, bestaande uit vier letters, waarvan de laatste twee, zijnde D en E al gevonden waren. De L van de Lek opende meteen de „ladfe” van het meubelstuk en vergenoegd trok de raadsel-enthousiast op zoek naar nieuwe moeilijkheden in zijn monster-kruiswoordpuzzel.

Taaie Gerrit had door een kort maar hevig gebruik van zijn verstandelijke gaven een kameraad uit een netelig vraagstuk verlost. Je moest geen lange redeneringen met hem gaan houden of zijn aandacht vragen voor ingewikkelde problemen. Dan zat Gerrit maar wat met zijn ogen te knippen en mompelde hij af en toe: „Ja, ja”, ofschoon hij na afloop van het betoog waarachtig niet zou kunnen vertellen, wat er in het begin beweerd was. Maar dom was hij niet, allesbehalve. Zijn kracht bestond in korte, heldere gedachten, die er even kort en krachtig uitkwamen. Als er iemand stond te leuteren, kon hij opeens tussenbeide komen”:

Man,
sta niet te zwamme; gebruik je gezond

verstand. Denk effe na, dan sta je niet zulke kletsboek te verkope”.

Soms zei hij het nog kernachtiger, hoewel minder geschikt voor publicatie. Niet alleen op het gebied van denksport en politiek, maar ook op hoger terrein wist hij zijn reputatie te vestigen.

„Als je effe nadaclit, beweerde hij, kon je op je vijf vingers natellen, dat er een God bestond”. Hij was er zich totaal onbewust van, dat hij dezelfde waarheid beaamde als de apostel Paulus, van wiens brieven hij uit de aard van de zaak minder begreep dan St. Petrus, die toch ook enige moeite had met sommige onduidelijke plaatsen.

„Kijk uit, man, argumenteerde Gerrit nadrukkelijk, en als je niet helemaal troela bent, dan snap je toch wel, dat dit allemaal niet van niks gekomen is”. Bij deze welsprekende zinsnede maaide hij met zijn lange armen door het luchtruim, alsof hij het heelal als getuige naar zich toe wilde halen. Nogmaals, het drong niet tot hem door, dat Paulus al getuigd had, dat Gods onzichtbaar Wezen bij enig nadenken uit het geschapene duidelijk te kennen is. Maar al kon Gerrit dan niet met het le hoofdstuk uit de brief aan de Romeinen in de hand zijn bewijsvoering bevestigen, de waarde en waarheid van zijn betoog werd er niet minder om. Vragen, die voor zijn eenvoudig inzicht te ingewikkeld waren, wimpelde hij af. „Dat moet je maar aan de Dominee of de Pater vragen, adviseerde hij in zo’n geval met de verzekering, dat die er langer op gestudeerd hadden dan hij.

„Met wat ik weet, kom ik er best uit, besloot hij, en ik vind, dat je, als je O.L. Heer goed kent, af en toe eens Dank U moet weten te zeggen. En daarom verzoek ik nou effe stilte, want de nasi heeft me best gesmaakt”. In dit stille ogenblik richtte Gerrit zich tot de Oplossing van alle levensraadsels.

P.

Door onvoorziene omstandigheden kon de Majoor Schram de Jong dit keer zijn bijdrage niet leveren, met het gevolg dat men mij vroeg of ik misschien deze taak op mij wou nemen.

Er zijn zo al verschillende onderwerpen behandeld en daardoor wordt het nu natuurlijk wat moeilijk om een aansluitend artikel te kiezen. Daarom wilde ik het nu maar eens hebben over het gebruik van beelden en ledepoppen in de schilderkunst.

Afb. I.

Het gebruik van poppen of beeldjes met al dan niet beweegbare ledematen is ongetwijfeld zo oud 'als de schilderkunst zelf. Zij zijn ondermeer gebruikt voor vele kinderfiguren zoals het Jezuskindje op de schoot van zijn Moeder en de vele zwevende engeltjes en amouretten die door alle tijden geliefde onderwerpen geweest zijn. We kunnen moeilijk aannemen dat hier kleine kinderen als model gefungeerd hebben. Het tekenen van kleine kinderen is tot op deze dag nog een van de moeilijkste opdrachten voor de kunstenaar; het in een bepaalde houding lange tijd te laten zitten is vrijwel onmogelijk. De uitvoerigheid waarmede Jan van Eyck het kind heeft geschilderd wijst op een geduldige en uitvoerige observatie.

Niet alle schilders uit de vijftiende eeuw hebben zoveel zorg aan de uitvoering besteed. Er ontbreekt bij velen nogal wat aan de tekening van het kleine lichaam, de verhouding en knikken in armen en benen zijn op plaatsen aangebracht waar zij aan het levende lijf niet plagen te verschijnen. Soms doet het gegeven denken aan een met zaagsel gevulde linnen pop, die dan zo ongeveer en ten naaste bij de lichaamsvormen laat zien. Toch moeten er zelfs kunstig afgewerkte poppen geweest zijn. Op enkele schilderijen merken we dit zeer duidelijk in de engeltjes op de achtergrond die allen hetzelfde zijn doch steeds in een andere stand zijn weergegeven. Ongetwijfeld zijn er ook nog andere oorzaken geweest, die het gebruik van poppen en beelden min of meer noodzakelijk gemaakt hebben, n.l. voor het tekenen en schilderen van vrouwenfiguren. In de kunst der Middeleeuwen komt over het algemeen het „naakt“ zelden voor, doch was in sommige composities onvermijdelijk, zodat de kunstenaars zich veelal met poppen moesten behelpen. Het tekenen naar vrouwelijke modellen heeft lange tijd tegenstand van allerlei aard ondervonden. Eerst na het invoeren van het modeltekenen in de z.g. academiën op het einde der 17e eeuw is dit verminderd. Tot ver in de 16e eeuw lezen wij nog van vrouwelijke en mannelijke modelpoppen, (afb. I.) die de levende werkelijkheid moesten vervangen. Ook werden veelal mannen als model gebruikt voor vrouwelijke figuren. Zelfs Michel Angelo liet een mannelijk model poseren voor de „Sybilla Sibilla“ in de plafondschilderingen van de „Sixtijnse Kapel“. Verder stonden de schildersleerlingen veelal voor model.

Toen het wenselijk werd om de kleding, draperieën, plooienvallen, de eigenaardigheden van de stof, glans, licht en schaduw, kleur enz. langere tijd voor zich te hebben vormden de kunstenaars een primitief geraamte waaromheen men de stof naar believen kon

schikken. Opmerkelijk is dat de oudst bekende ledepoppen betrekkelijk geringe afmetingen hebben. Meer dan 25 cm hoog zijn geen van allen. Daarbij zijn de lichaamsvormen veel meer benaderd dan die van de latere modellen. Men zou, indien deze figuren voor aankleding bestemd waren, een dergelijke afwerking niet nodig gehad hebben, bovendien zouden zij een uitzonderlijke garderobe vereisen, omdat de kleding klein van stuk zou moeten zijn en daardoor haar eigenaardige plooierval zou verliezen. In deze tijd werd de pop waarschijnlijk alleen gebruikt om de bewegingsmogelijkheden van het lichaam te bestuderen. Wat ons in de latere ledepoppen opvalt, is dat zij niet meer een bepaald geslacht aanduiden en de lichaamsvormen slechts in grote trekken aangeven. Alleen aan de kop werd wat meer aandacht besteed, doch later kreeg deze de algemene eivormige gedaante.

Ook in Holland is de ledepop veel gebruikt. Vanzelfsprekend hoofdzakelijk door figuur- en portretschilders die deze gebruikten voor hun figurenrijke composities, zij werden dan in costuums en uniformen gestoken waarin de opdrachtgevers zichzelf geschilderd wilden zien.

Denk aan de schilderijen van schuttersgezelschappen (afb. 2.) Alleen voor het schilderen van gelaat en handen behoefde men dan te poseren.

Zo zou ik tal van voorbeelden aan kunnen halen van schilders die deze poppen bezaten en gebruikten, doch dit zou te ver voeren. Op het einde der 16e eeuw werd de ledepop nog slechts voor een tweeledig doel gebruikt,

Afb. II.

n.l. om de draperieën naar behoren te kunnen schikken en te bestuderen en om de kunstenaar tegemoet te komen in zijn voorstellingsvermogen (afb. 3.) Dit gebruik van ledepoppen is eerst in de tijd van het impressionisme in ongebruik geraakt.

Afb. III.

EVEN W LACHEN

't Zal je gebeuren!

Voor de eerste keer zouden de soldaten met "scherpe" handgranaten gooien. Ze kenden de handgrepen, maar toch werd alles hen nog eens haarfijn uitgelegd:

Pen uittrekken, tot tien tellen – heel rustig! – en dan de granaat weggoaien.

Met ingehouden adem telden de mannen,

toen plotseling een van hen gillend wegrende, 's Avonds werd hij teruggevonden en moest hij zich tegenover zijn officier verantwoorden. „De vent naast me stotterde en telde zo: „Eeeeeen, twtwtwee, drdrdrrie. Toen dacht ik, dat m'n moeder niet graag zou zien, dat ik daar rond bleef hangen“.

„Wel ja, Bilb slcii die uitsteeksels er af, dan hoeven we ons nergens meer druk om te maken.“(Bill V Cooper Budget)

HET GAMELAN ORKEST.

Een van de redenen, waarom velen van ons zich maar weinig aangetrokken voelen tot de gamelanmuziek, is wel de onbekendheid met de velerlei instrumenten die gebruikt worden en ook vooral de betekenis van deze instrumenten in het orkest zelf.

Wanneer we dan in dit artikel iets meer vertellen over de oorsprong en de samenstelling van het gamelanorkest, dan hopen we daarmee de lezer enig inzicht te hebben gegeven in deze typisch Indische toonkunst. (Per saldo zijn er maar weinigen, die bij het thuisvaren niet één of meer krissen, sarongs, wajangpoppen of andere curiositeiten ter herinnering meenemen. Waarom zouden we dan niet trachten iets te doorgronden van de geest, de tradities van de eeuwenoude cultuur van dit land. Dit begrijpen zal zeer zeker aan alle meegenomen attributen een veel grotere waarde geven.)

Voor ons Westerlingen heeft de gamelanmuziek maar een saai, eentonig en dromerig karakter. Men bespeurt geen hoogtepunten, virtuositeit is niet zo merkbaar, van enige onderlinge samenhang is geen sprake: het hangt als los zand aan elkaar en als we eerlijk moeten vzeggen hetgeen we denken, dan: „geven ze maar hier een tik en daar een mep“. Maar zo is het niet!

In onze orkestmuziek zijn de thema's duidelijk waarneembaar, er zijn hoogtepunten, herhalingen, overgangen naar andere thema's enz. Het rythme is gelijkmatiger. Men zou kunnen zeggen dat onze muziek veel positiever in haar uitbeelding is. Zelfs de leek kan bepaalde groeperingen van instrumenten onderkennen, zoals: de „houtblazers“, de „strijkers“, het „koper“, het rythme enz. Maar ook in het gamelanorkest zijn diverse groeperingen van instrumenten aan te wijzen, ieder met een eigen betekenis en plaats in het geheel.

Over de oorsprong het volgende:

De cultuur van deze eilanden is die der Maleis-Polynesische volken, die ver voor onze jaartelling in dit gebied kwamen.

Omstreeks de 4e Eeuw n. Chr. is deze cultuur sterk beïnvloed door het Hindoeïsme, waarvan o.a. nog vele bouwwerken kunnen getuigen. Weer veel later, in de 16e Eeuw, verbreidde zich de Islam (Leer van Mohammed).

Voor wat betreft de invloed uit het Westen (einde der 16e Eeuw), dient in dit verband te worden opgemerkt, dat de z.g. Krontjong- muziek voornamelijk afkomstig is van de ^N Portugezen, die in dit gebied handel dreven.

Men moet dus een en ander niet verwarren.

De gamelanmuziek heeft twee toonschalenⁿ), n.l. de sléndro (waarbij het octaaf wordt verdeeld in vijf gelijke delen) en de pélog (octaafverdeling in zeven ongelijke delen). Volgens de legende werd de sléndro geschonken door een Hindoegod, terwijl de pélog een vervorming van de sléndro door oneerbiedige mensen heet te zijn. Voor beide toonschalen wordt een apart stel instrumenten gebruikt.

Ter indeling van het gamelanorkest onderscheiden we de volgende groepen van instrumenten:

Ten eerste: de kernmelodie-instrumenten.

Dit zijn reeksen metalen platen (metalophonen), in aantallen van vijf of zeven stuks, welke boven een gemeenschappelijke resonansbodem zijn geplaatst. Zo'n instrument heet saron.

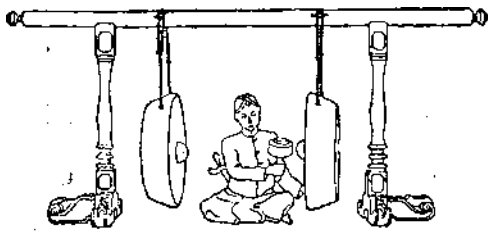
Ook behoren hiertoe gongspelen, bestaande uit tien of twaalf kleine bolvormige gongs, welke met de open kant naar beneden op gekruiste snoeren liggen (Bonang, zie afb. I)

Afb. I.

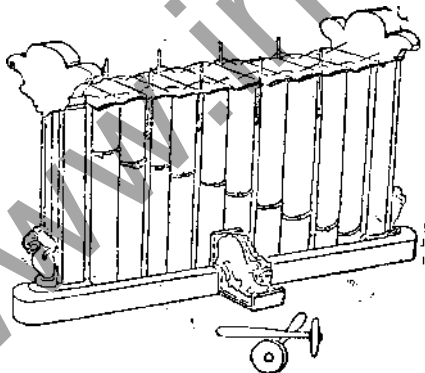
Ten tweede: die instrumenten, wier taak men het beste zou kunnen vergelijken met de betekenis van de punt, de komma en de puntkomma in de literatuur.

Zij dienen dus om de bouw der muziek in bepaalde perioden te kunnen markeren. Hiertoe behoren de gong ageng: een grote verticaal hangende gong (afb. II), de ketoek en de kenong: kleinere horizontaal op gekruiste snoeren liggende gongen, welke de kleinere phrasen aangeven. Twee laatstgenoemden kan men zich voorstellen als een vergrote uitgave van de bonang (afb. I)

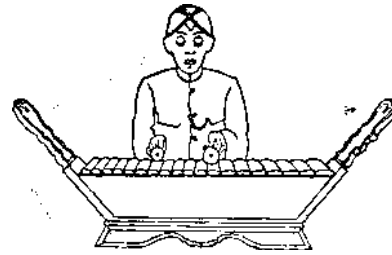
Afb. II.

Ten derde: de instrumenten, welke de melodie omspelen; ook weer metalophonen, bestaande uit veertien bronzen platen, welke ieder afzonderlijk boven een resonanskoker (meestal bamboe) zijn gehangen. (Gender, zie afb. III)

Afb. III.

Verder de gambang, een xylophon van 3% tot 4 octaaf, (afb. IV)
Ook gebruikt men hierbij nog een soort citer.

Afb. IV.

Ten vierde: instrumenten, welke een zelfstandige melodie tegen de kernmelodie inspelen. Hiertoe wordt gebruikt een rechte fluit (soeling) en een twee-snarige . viool, afkomstig uit Arabië (de rebab). Dit instrument wordt soms door de leider van de gamelan bespeeld.

Ten slotte: de rhythmische instrumenten, zoals de kendang. Dit zijn de bekende, aan twee zijden bespannen lange trommen, welke horizontaal gelegen, door linker- en rechterhand tegelijk worden bespeeld.

Het is aan te bevelen hieraan eens speciaal de aandacht te schenken, waarbij dan zal opvallen, hoeveel rhythmisch verschillende figuren worden aangewend. Gewoonlijk wordt dit instrument dan ook bespeeld door de leider, omdat deze doormiddel van talrijke effecten z'n bedoelingen aan de medespelers kenbaar maakt.

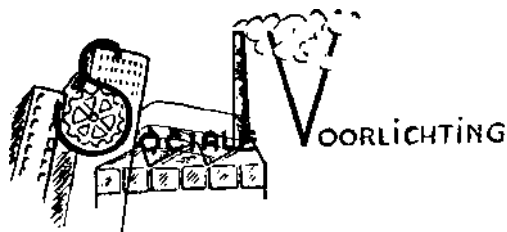
Van muziek speelt men nooit! De kernmelodieën zijn bij overlevering bekend, terwijl de overige instrumentalisten op deze melodieën improviseren. Uit de literatuur blijkt, dat omstreeks 1700 de mooiste composities zijn gemaakt.

De gamelan wordt naast de wajangvoorstellingen, voor talrijke gelegenheden en gebeurtenissen, zowel trouwfeesten, lijkverbranding, als bij plechtigheden van godsdienstige aard en jaarwisseling, gebruikt. Wanneer we bovenstaande punten bij een gamelan-uitvoering trachten terug te vinden en vergelijkingen met Westerse muziek uitschakelen, wellicht zullen dan de klanken van de gamelan ons vertrouwd gaan voorkomen.

S.K.

*) ZIE GRANAAT No. 4.

Tekeningen overgenomen uit Inl. tot de Mus. Gesch. Casp. Höweler (Paris A'dam).

Mij is van verschillende zijde gevraagd, eens iets te schrijven omtrent emigratie. Vanzelfsprekend wil ik hier gaarne aan voldoen, doch alvorens hiertoe over te gaan eerst een woordje van hart tot hart.

HOLLANDS GLORIE.

Wie kent niet het boek van die naam geschreven door Jan de Hartog? Zelden is een werk zo verbreid en populair geweest als dit en eigenlijk behoeft dat niemand te verwonderen. Het is een stuk werk naar ons hart. Nederland en het water, eeuwenlang in één adem genoemd. Aan dit water hebben wij onze goede naam te danken. Wij bestreden en overwonnen het met onze inpolderingen. Onze oorlogsbodems voeren erop en vierden hun triomphen. Een Hollander en het water! Het water dat het hem mogelijk maakte naar alle windstreken uit te varen, en handel te drijven in alle werelddelen. Het water, het bracht ons roem en rijkdom. Vanzelf ging dit echter niet, daarvoor waren flinke kerels nodig, die de zaak aandurfd. Kerels met moed en doorzettingsvermogen, en in het verleden waren deze in ons kleine landje in ruime mate voorhanden. Het waren, zoals Jan de Hartog in zijn werk zegt: „Kerels van de daad”, 'n moeilijke tijden zaten zij niet bij de pakken neer, maar maakten Nederland groot. Met hoeveel bewondering voor hen hebben wij allen als jongens hun heldendaden gelezen, en heimelijk gehoopt

ook eens iets te mogen presteren..... Ja wij hebben daartoe wel de kans gekregen. Ook wij doen ons plicht en wie weet hoe straks onze belevenissen bezongen worden. Straks keren wij weer naar ons kleine Holland terug. Onzeker van wat de

toekomst ons zal brengen..... Nederland is immers overbevolkt..... Het zal ó zo moeilijk zijn daar een baan te krijgen

Het liefst zou men maar naar een ander oord verhuizen..... emigreren heet dat met een duur woord..... naar Amerika, Canada, Australië of Nw. Zeeland en Holland, Holland laten..... vergeten dat men Hollander is en in de vreemde de gouden

vruchten plukken, die daar zómaar aan de bomen groeien..... Ja, zo wordt het wel eens voorgesteld, maar de praktijk? Zouden wy in Holland voor vreemdelingen zo liefdadig zijn, dat we hen de vette hapjes lieten en zelf droog brood aten, of zouden we onze eigen mensen de voorkeur geven? Wat verwachten deze aspirant-emigranten dat het in vreemde landen anders zal zijn?

Of dat het daar voor elkeen rozegeur en maneschijn, is? Wij weten allen beter! Toch, ^ ja inderdaad zal er voor een enkele onzer in Australië, Canada of Frankrijk wel een behoorlijke baan te vinden zijn, maar voor een grote groep? Landarbeiders worden gevraagd! Met de schop in de hand kan men zijn brood verdienen, zeker geen schande, maar dat kan in Holland ook!

Nogmaals, natuurlijk zijn er uitzonderingen.

De meeste emigranten dromen echter van gouden bergen in het nieuwe land, en daartegen wil ik nadrukkelijk waarschuwen. De tijd, dat men naar Amerika trok om even rijk te worden, is lang achter de rug, en met de meeste klem wil ik dan ook bij hen, die plannen tot emigratie koesteren, erop aandringen, zich behoorlijk te oriënteren, alvorens zij hun eigen land de rug toekeren. In een volgend artikel hoop ik op een en ander nader in te gaan, om hen die absoluut willen emigreren, met de nodige aanwijzingen van dienst te zijn. Nederland staat al vanouds bekend als een vrijheidslievende natie, en ook thans staat het elk zijner onderdanen vrij zijn eigen wil te volgen, dus ook de straks demobiliserenden. Dat het Nederlandse volk hen echter met lede ogen zal zien vertrekken, daarvan ben ik overtuigd. Emigranten behoren voor een groot deel tot de categorie, der ondernemen- den, de kerels die iets willen wagen, de „kerels van de daad” en aan deze heeft óns landje na al die moeilijke jaren van oorlog en bezetting juist zoveel behoefte. Kerels van de daad, die, ook in het verleden ons landje uit een depressie hielpen, die het maakten tot een der beste landen ter wereld. Nergens stond het ontwikkelingspeil hoger dan juist in ons landje. Zo was het ook met kunst, kapitaal, organisatie en vele, vele andere dingen. Tientallen Ned. namen worden ook thans nog over de gehele wereld met ere genoemd!

Thans in 1949 worstelt ons volk nog om uit de moeilijkheden te komen, en het is waar, er is momenteel een bevolkingsoverschot, doch dat wil niet zeggen, dat er voor flinke kerels

geen plaats meer is,..... voor hen, die drie jaar lang hun land hebben gediend, voor hen, die getoond hebben „kerels van de daad” te zijn. Juist aan hen heeft het Nederlandse volk behoefte. Wij hier hebben

geleerd wat het zeggen wil> iets voor je land over te hebben, wij hebben geleerd moeilijkheden te overwinnen en ze niet te omzeilen, wij hebben geleerd de tanden op elkaar te zetten en weten wat volharden betekent. En moeten er nu juist uit onze groep mannen zijn die hun krachten aan een vreemde natie gaan aanbieden? Neen, zeker niet.

Elk van ons zal met z'n hier opgedane ervaring behoren tot de kerels van de daad en van deze groep hangt de toekomst van ons land voor een groot deel af,

Elk op zijn terrein zal zijn weg in Holland vinden en tezamen zullen zij ons land uit de impasse helpen.

Waarom ik nu juist dit artikel begon met het boek „Hollands Glorie“ aan te halen? Ik schreef het reeds. Het water en Holland zijn één, Zo was het in het verleden en zo zal het ook in de toekomst zijn. Nederland

gaat voort het water te bestrijden en..... te benutten. Wij kennen allen het gezegde: „Wie de zee beheerst, heeft de toekomst“. Zo was het in het voorheen, en dit geldt ook nog voor de twintigste eeuw. Nederland slaat thans weer heel voorzichtig haar vleugels uit, het bouwt weer schepen en gaat weer

handel drijven..... en hier ligt een enorm onafzienbaar arbeidsveld. Onbepakt en plaats biedend aan de kerels van de daad, en zoudt U daar niet bij kunnen behoren? U vraagt mij mogelijkheden en cijfers? Nu hier zijn zij. *

Allereerst dan de mogelijkheden:

Men bericht mij uit Holland: „Bij de kustvaart ernstig tekort aan gediplomeerde motordrijvers“ U bent misschien nog niet gediplomeerd, en dus is dit voor U niet van belang? Toch wel! Want wat niet is, kan nog komen. De mogelijkheid is er althans, want aan de volgende onderwijsinstellingen -veelal avondcursussen- zijn opleidingen voor motordrijvers verbonden, en wel te:

	Ambachtschool	
IJmuiden	Gem. Visserijschool	
Vlaar dingen	Visserijschool	
Amsterdam	Kweekschool voor machi-	nisten

Rotterdam	Machinistenschool	
Groningen	Zeevaartschool	

De cursus duurt in het algemeen zes maanden en de kosten voor schoolgeld en boeken bedragen in totaal Fl. 50,- Omtrent het af te leggen eindexamen bericht men mij: „Om aan het examen voor het diploma motor- drijver te kunnen deelnemen, moet aan de Voorzitter van de examencommissie worden getoond:

1) een bewijs dat belanghebbende tenminste één jaar heeft dienst gedaan aan boord van zeeschepen.

2) een bewijs dat hij tenminste één jaar als metaalbewerker werkzaam is geweest, of een bewijs dat hij met gunstig gevolg de afdeling „smid-bankwerker“ van een ambachtschool heeft doorlopen.

En nu de salariëring, altijd een punt van belang! Hier volgt het:

Basis-gage voor een:

eerste machinist ligt tussen Fl 185 en Fl 330

per maand.

tweede machinist ligt tussen Fl 170 en Fl 230

per maand.

derde machinist bedraagt Fl 140 per maand, bij de sleepdiensten

Stuurman Rijsleepboot Fl 47,- per week Matroos

Rijsleepboot Fl 28- Fl 35 per week Schipper

sleepboot 1100 ton Fl 44,25 per week Eerste matroos

sleepschip 1150 ton Fl 38,-

per week

Tweede matroos tanksleepschip 900 ton

Fl 37,- per week Matroos motordrijver

motortankschip 700 ton

Fl 43,- per week Eerste stoker stoomboot 700 ton Fl

46,-

per week

De grondlonen zijn afhankelijk van het soort

vaartuig, waarop men dienst doet, en de rang die

men er aan boord bekleedt. Het bovenstaande dient

als voorbeeld gezien te worden, en de bedragen

stellen de vaste salarissen voor, waarbij de voor

verschillende bedrijfstakken nagenoeg

gelijkklinkende bijzondere emolumenten komen,

waarvan de voornaamste zijn:

Toeslag van Fl 1,- per 'dag voor de vaart boven de

Ruhr-havens.

Overwerk-tarief voor verrichte arbeid buiten de

normale arbeidsuren om.

Bij verblijf in België, Frankrijk en Zwitserland,

uitbetaling in de valuta dezer landen. Ik wil dit

gedeelte, de binnen scheepvaart betreffende,

besluiten met een afschrift van het slot van het door

mij ontvangen artikel: „Natuurlijk kunnen wij in dit

kort bestek niet alles breeduit vermelden. Wilt U

toch graag alles weten, vraag dan nadere inlichtingen bij het Centraal Bureau van de Rijnen

Binnenvaart, Westerstraat 56 te Rotterdam. Gij zijt in

onze bedrijven van harte welkom. Dat is geen

kletspraatje, maar echt gemeend. Want wij kennen

Uw prestaties in Indonesië“. Een soortgelijk

schrijven als van de Rijn- en Binnenscheepvaart

mocht ik ontvangen van de Koninklijke Shell

afdeling rederij. Ook zij heeft dringend behoefte aan

personeel. Zij vraagt 3e en 4e stuurlieden en 5e

werktuigkundigen. Aanvangsgages 4e stuurman en

5e werktuigkundigen bij contract Fl 240,- in

Westerse en Fl. 270,- in Oosterse wateren. Derde

stuurman en 4e werktuigkundige Fl. 320,- in

Westerse en Fl. 360,-

in Oosterse wateren. Topsalaris voor deze categorie resp. Fl. 380,— in West. en Fl. 420.— in Oost. wateren, hetwelk binnen vier jaar kan worden bereikt. Voor belangstellenden volgt hier het adres alwaar zij alle verdere inlichtingen kunnen verkrijgen: Carel v. Bijlandtlaan 30 te Den Haag, alwaar de kantoren der N.V. Ned. Ind. Tank-Stoombootmij (N.I.T.) en de N.V. Petroleum Maatschappij „La Corona” gevestigd zijn.....
Ik weet het, niet ieder .voelt zich aangetrokken tot het water, maar tot hen die het wel doen, zeg ik: „Er is plaats in je eigen land. Help mee het weer op te bouwen. Kerels van de daad zijn hard, heel hard nodig.”

WELZIJNSVERZORGING.

Veel nieuws is er dit keer op gebied van Welzijnsverzorging niet te melden. Film apparaten schijnen er in Oost-Java niet meer te zijn. De filmjeep die het einde van de vorige maand in de omgeving van Kediri zou verschijnen is tot nu toe nog niet op komen dagen.

Wij weten dat films voor de afgelegen posten de beste ontspanning is, maar waar niet is verliest de keizer zijn recht.

Echter om toch enigszins voor ontspanning te zorgen hebben wij tien ping-pongtafels en 20 caramboles laten maken, die nu eerdaags op de posten zullen verschijnen. Ook, heeft de NIWIN weer eens haar hand over haar hart gestreken en in samenwerking met de dienst Welzijnsverzorging 3 zgn. Rimboekisten naar ons Bataljon gestuurd. De Bataljonscommandant heeft de drie meest afgelegen posten aangewezen, te weten Kandat (1e Cie.), Patje Koelon (Ost.-Cie) en Badas (4e Cie.), waar intussen deze kisten reeds gearriveerd zijn. Het is de bedoeling dat deze kisten op de betreffende posten blijven, zodat bij wisseling van de postbezetting de nieuwe groep er ook profijt van heeft. De inhoud hiervan is geweldig. Een complete badmintonuitrusting, pingpong set, voetbal, volleybal plus net, binnenhuisspelen, speelkaarten, een petroleum- vergasser enz. Alles keurig verzorgd, dus wees er zuinig mee zodat jullie opvolgers het in goed verzorgde staat kunnen overnemen.

VoHbnl

Begin September zal er weer een aanvang gemaakt worden met een Bataljonscompe- titie, zoals in die goede oude Grissese tijd.

Nu wij het toch over voetballen hebben, dagelijks komen er op bureau jongens onze hoofden gekaniken om een voetbal voor dit postje of een volleybal voor dat postje. Naargelang van hun webespraaktheid en uithoudingsvermogen lukte het sommigen wel eens zo'n kostbaar apparaat los te krijgen. Dit is nu echter afgelopen. Zoals reeds lang bekend is, is er bij elke Cie. een contact- off. of onderoff. Zodra wij sport- en «jntspanningsmateriaal ontvangen krijgen deze contactmensen een seintje dat ze hun gedeelte van dit materiaal af kunnen halen, waarna zij dit over de posten van hun Cie. verdelen. Resultaat hiervan is dat iedere Cie. een gelijk gedeelte krijgt, verder dat bij Bureau Welzijnsverzorging niets meer aanwezig is, slotsom, dat ieder die nog om een voetbal e.d. komt vragen met lege handen weer moet terugkeren.

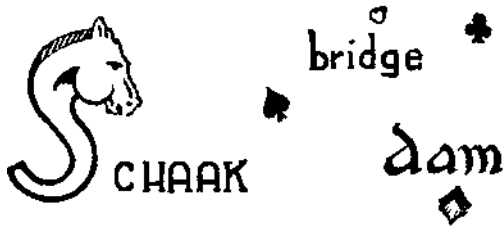
F. K.

Naar aanleiding v.h. gedicht van „HENKIE” in no. 8 liet. „Kosy” het volgende artikel uit zijn pen vloeien: Was het werkelijk onredelijk onze eigen Welzijnsverzorging een pluim te bezorgen, Henkie? Ik geloof toch wel, dat het verdiend is, als de kleine man presteert, wat de grote niet kan, nl. een latente periode overbruggen. Ik geef toe, dat dit voor de grote man veel moeilijker zo niet onmogelijk is, maar een pluim is en blijft het waard. Henkie was zwaar abuis, toen hij veronderstelde, dat er misschien gekanker zou ontstaan n.a.v. mijn artikeltje. Hij geeft daardoor blijk de troep niet, of in ieder geval slecht te kennen.

De troep heeft zijn rantsoenen gekregen! Pluim voor de grote, maar een dubbele pluim voor de kleine Welfare, die door zijr actie ons in staat stelde een extra rondje te geven.

-Kosy •

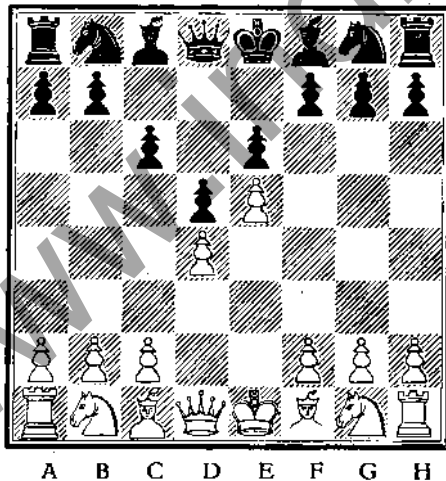
Daar ik vorige maand helaas verhinderd was de schaakrubriek te verzorgen, wil ik even herhalen wat we tot nu toe besproken hebben in het kort komt het hier op neer, dat we drie regels zouden volgen in de opening, en wel:

1e) Centrumbezetting en centralisatie 2e) Breng alle stukken zo snel mogelijk in het gevecht 3e) Bezetting van open lijnen (in het bijzonder torenlijnen)

Met deze drie regels komen we altijd op een redelijke manier door de opening heen, maar wat dan?

Het is dan de bedoeling een plan op te maken, en volgens dat plan de partij te winnen. Zo'n plan kan bijvoorbeeld zijn: aanval op de vijandelijke koningsvleugel, of: aanval op de dame-vleugel. We kiezen zo'n plan echter niet willekeurig uit, het moet logisch uit het spel voortvloeien. Neem b.v. de situatie die ontstaat na de zetten:

1)	e2	-	e4	c7	-	c6
2)	d-2	-	d4	d7	-	d5
3)	e4	-	e5	e7	-	e6.
- (zie bijgaand diagram)

Ofschoon hier pas drie zetten gedaan zijn, is het plan voor wit zeer duidelijk. Door de zet e7 - e6 kan zwart n.1, zijn Lc8 niet meer gebruiken om zijn koningsvleugel te verdedigen. Ook Pg8 kan niet naar f6 gespeeld worden om h7 te beschermen. Wit daarentegen kan al zijn stukken onmiddellijk

lijkt tegen deze zwakke zwarte vleugel inzetten. De witte Lf1 vindt een prachtplaats op d3 (open lijn naar h7). Wit kan zijn dame onmiddellijk inzetten, kan zijn rechter vleugel pionnen naar voren laten stormen en zodoende een open torenlijn verkrijgen enz. Het witte plan staat hier dus onmiddellijk vast:

aanval op de vijandelijke koningsvleugel. De volgende keer zullen we zien, hoe in minder duidelijk gevallen de plannen worden opgemaakt.

KLAVERJAS.

Ons eerste klaverjas-probleem is door enkelen uit ons Bataljon ingezonden en ik moet er dan ook bij vertellen dat deze oplossingen inderdaad goed waren.

In ons vorig artikel in „Granaat“ no. 8 werd gevraagd bij de oplossing van het probleem tevens een goed en nieuw probleem aan de redactie van de „Granaat“ in te zenden.

Jammer genoeg is er echter maar één geweest die bij de oplossing een nieuw* probleem ingezonden heeft, en wel de Gren. ekl. Koeman van de Staf Cie., die daarmee dan ook de prijs van de maand verdiend heeft, bestaande uit 5 pakjes Escort, en deze kan afhalen op het bureau Welzijnsverzorging.

Hierbij wordt dan tegelijkertijd het probleem van de Gren. ekl. Koeman geplaatst, in de hoop dat er bij de oplossing hiervan vele nieuwe problemen zullen worden bij gevoegd.

Hier komt hij:

	A
K:	A. B. 9.
R:	A.
H:	H. 8.

	D	B
K:	V. 10.	K: 8.
R:	B. 10. 7.	R: H. V.
H:		H: B. 10.
S:	V. 9. 7.	S: B. 10.

K:	H. 7.
R:	8. 9.
H:	A. V. 9.
S:	H

A. is aan bod en heeft gemaakt.
Succes mannen.

Klaveren troef

W.

BKIOGE.

Heel dikwijls /iet, men. dat door onnadenkend snijden één (of meer) slagen verloren gaan. Als voorbeeld uit een koi'tgeleden gespeeld spel:

S B 7 3
 S H 10 9 8
 K V
 H B 9 5
 K 9 8
 S A V 6 5 4

Zuid had 4 Schoppen geboden, welke door West waren gedubbeld en door Zuid geher- dubbeld. Het dubbelen van West hield uiteraard aan het begin van het spel niet in, dat hij de 4 missende troeven zou hebben. Toen tijdens het spelen Oost 2 slagen had geincasseerd, moest Zuid toch wel met die mogelijkheid rekening gaan houden en zorgen, dat hij hoogstens 1 troefslag hoefde af te staan!

De keuze hebbende aan tafel of in hand aan slag te komen, liet hij de boven aangegeven situatie ontstaan en speelde S 4 uit hand. West had nu de keuze tussen S H of 8. Legde hij S H dan werd in N natuurlijk de 3 bijgelegd en is alle gevaar voor Z-N geweken.

West legde dus S 8 en leider legde S B in Noord en zag, dat O geen troef bijliep. O grinnikte en W zei:

r, Twee voor mij!"

Er werd gezellig gespeeld, zoals U bemerkte! Zuid speelde nu K van tafel en nam in hand met S 5; vervolgens kwam hij terug met S 6, welke door W genomen moest worden. West moest nu uit S H 10 terugkomen en verloor beide slagen aan Zuid's A V.

Een leerzaam spel. Had Z de veel voorkomende fout gemaakt S B voor te spelen naar zijn A, dan was 2 slagen verlies niet te vermijden geweest. Bij de door Z gevolgde speelwijze was verlies van 2 slagen alleen mogelijk, wanneer O en niet W alle 4 ontbrekende troeven had gehad.

En nu wat vrije oefeningen. Hoe opent U niet kwetsbaar met

S A H V 10 9 8 6 4 2
 R A H V B
 en met
 S A H V B 9 8 7 3
 H H V
 R V B 10
 en met
 S A V B 7
 H H V 10 3
 R A H 7 2
 K 2
 en met
 S A 1 4 2
 H A 9 2
 R H B 3
 K H V 4

Limmerick.
 Een Grenadier die van de griep lag te rillen Maar
 toch nog het goede bleef willen Gaf met pijnlijk
 gekreun 't Granaat je zijn steun
 Dat gaat voor, ondanks drankjes en pillen.

Een voc'beeldige behandeling.

Nadat hij enige jaren in een concentratiekamp had doorgebracht was Carl von Ossietzky, de bekende Duitse pacifist en winnaar van de nobelprijs voor de vrede, ernstig ziek. Toen men bovendien hoorde verluiden, dat hij aan allerlei kwellingen blootstond, besloten enige Engelse journalisten, hem een onderhoud te verzoeken al zou dat ook moeten plaats vinden in tegenwoordigheid van zijn bewakers.

Het gesprek verliep als volgt:

„Hoe maakt U het?"

„Goed".

„Hoe wordt U hier behandeld?"

„Goed".

„Hoe is de hoedanigheid van U voedsel?"

„Goed".

„Hebt U iets te lezen?"

„Ja".

„Mag men U boeken zenden?"

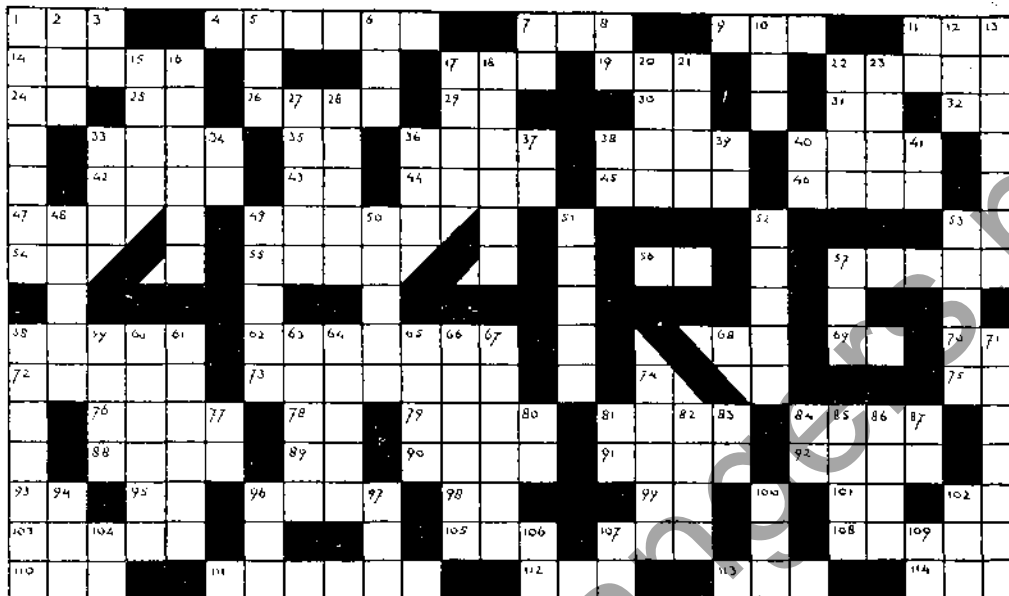
„Ja, zonder enig bezwaar".

„Hebt U enige voorkeur met betrekking tot boeken?"

„Ik heb slechts één wens. Zendt U mij, als het kan, enige literatuur met de beschrijving van middeleeuwse folteringen".

Uit: **Dalma.**

KRUISWOORDRAADSEL PUZZLE No. 9

Uw

Langzaam maar zeker komen meer oplossingen van het kruiswoordraadsel binnen. Gelukkig, want het is wel eens erg droevig geweest. Deze keer moest er weer geloot worden om de prijzen. Zelfs kwamen oplossingen met één fout niet meer in aanmerking. Toch is de redactie niet tevreden, en mag dat ook niet zijn. Allereerst zitten er iedere keer nog fouten in de puzzle. Zet- en drukfouten, die in een artikel vaak niet opvallen, komen hier onherroepelijk voor de dag bij het oplossen. Ook worden er al eens een keer zomaar enkele nummers vergeten. Maar dit is meer bestemd voor de redactie zelf. Toch is de redactie ook over de lezers niet tevreden. Want nog steeds ontvangen we veel te weinig oplossingen. Wat is een dertig oplossingen op de achthonderd en vijftig exemplaren die ons bataljon ingaan? Dit verwijt mag niet iedereen treffen, want: sommige posten ontvangen hun „Granaat” wel eens te laat, andere posten zitten zo tot

over de oren in de patrouille dat ze geen tijd overhouden om te puzzelen, omdat ze ook nog eten, mandieën, brieven schrijven moeten. Maar er zijn ook wel posten, waar wel tijd over is om eens aan de puzzle te beginnen. Kom niet aan met de smoes: geen interesse. We weten beter. Als de nieuwe lectuur meegegeven wordt naar de Compagnieën, moeten de Denksporten enz. vooral niet zichtbaar zijn, want anders komt er niet één op de Compagnie aan. Interesse is er dus voldoende.

Tenslotte zouden we aan iedereen, die zijn oplossing stuurt, willen verzoeken, om de oplossing in te sturen op een postblad. Voor U is het een kleine moeite, maar U doet er ons een groot plezier mee, omdat U automatisch de afzender vermeldt op een postblad, wat anders nogal eens vergeten wordt, helaas. Bovendien hoeft U dan Uw GRANAAT niet te beschadigen. We verwachten deze keer een berg inzendingen!!!!

Red.

UITSLAG FOTOWEDSTRIJD

Deze schitterende foto van een waterval werd ons toegezonden door de Gren. L. de Graaf van de le Cie. Hij heeft hiermede de prijs verdiend en wij verwachten hem binnenkort om deze in ontvangst te nemen.

Oplossing Puzzle No. 8

Horizontaal:

1 Ford, 4 eb, 5 Dr, 6A Goes, 10 Ina, 11 sr, 13 eg, 15 pro, 16 as, 17 vl, 18 pet, 20 ab, 22 at, 23 boa, 24 ako, 25 ras, 27 zoom, 28 rel, 29 onty, 31 terras, 32 gedaan, 34 lt, 37 TJ, 38 halma, 39 toska, 40 droom, 41 snot, 44 amor, 47 rein, 49, sos, 51 R N A , 52 ark, 54 vis, 56 NN, 58 gat, 60 den, 61 Po, 62 kar, 63 rijp, 64 kot, 65 lam.

Verticaal:

1 Fiat, 2 ons, 3 ra, 4 er, 6 re, 7 op, 8 era, 9 Soto, 11 slamat, 12 rekel, 14 Garoet, 17 voorlichting, 18 par, 19 tol, 21 Bandjermasin, 22 B O R, 26 sta, 27 ze, 30 Y A, 31 Tretes, 33 nimmer, 35 aal, 36 K M A, 42 N R, 43 oer, 45 mos, 46 os, 48 naar, 50 enk, 52 RK, 54 vet, 55 gom, 57 na, 59t tij, 60 do, 61 pa.

De winnaars zijn Gren. le Klas Brinkman J. Ost Cie. le prijs Gren. le Klas de Ronde E. Ost. Cie 2e prijs Gren. le Klas Trock K.L. Ost. Cie 3e prijs Zij kunnen hun prijs afhalen bij de redactie!

Antwoorden:

1. Een instrument voor het registreren van aardbevingen.
2. 230 liter.
3. Versteende overblijfselen van vóór-historische dieren en planten.
4. Een plantaardig melkachtig sap waaruit rubber vervaardigd wordt.
5. De lijnen over het oppervlak van de aarde, waar boven of waar beneden het klimaat boomgroei onmogelijk maakt.
6. Oude romeinse legerafdeling van honderd man.
7. Ned. staatsman, die leefde van 1618- 1677. Hij stichtte de Kaapkolonie.
8. Een oude Ned. munt in goud of zilver. Een gouden rijder had een waarde van Fl. 14, Een zilveren, een waarde van Fl. 3,15.
9. Het ongeschikt maken van consumptiemiddelen voor menselijk gebruik.
10. Een zinnebeeldige voorstelling. Ook: een uitgewerkte beeldspraak.

Met de instelling van het rubriekje „Weet U het?“ heeft de redactie zich kennelijk op glad ijs begeven, getuige de inzending van onderstaande critiek:

Naar aanleiding van de beantwoording der vragen op blz. 141 van de 8ste GRANAAT moge ik een paar opmerkingen plaatsen. De eerste bruikbare helicoptère (Ned. hefschroefvliegtuig) was niet de autogiro van De la Cierva, om de eenvoudige reden, dat een autogiro geen helicoptère is.

Een helicoptère wordt voortbewogen door een roterende vleugel, waarvan de invalshoek kan worden gewijzigd.

Een autogiro orthodox door een trekschroef voortbewogen, doch door een roterende vleugel gedragen.

De rotatie wordt in het geval van de autogiro tijdens het vliegen door de lucht zelve veroorzaakt.

Verder schrijft ons dezelfde inzender:

De Hollandse Tunnel in vraag 4 is de HOLLAND TUNNEL, genoemd naar Ing. HOLLAND en niet naar de Amerikaanse benaming van ons land!

Inderdaad is dit juist. Als excuus kunnen wij slechts aanvoeren dat in onze oorspronkelijke tekst ook HOLLAND TUNNEL geschreven stond, doch dat dit helaas verkeerd werd overgenomen.

Een smoesje dat nog echt waar is zelfs!

Redactie.

*Na zwaar Patrouille lopen.....
Gaan een fles Na-VI-sap kopen*

ZUURZAK
ANANAS
LOBI-LOBI
MOERBEIEN

SOERABAIASCHE
VRUCHTENSAPPEN
INDUSTRIE
WERFSTRAAT 4 - TELF. N. 158

*Voor de Cantine's
Voor de Pakketten
Voor de Thuisvaarder*

Excellent... zo man!

Keuze
Lobby Gijon 3-749 2 4100 - Soerabaia

Mariniers Cantine (s'avonds)
STAND BOVENZAAL

Militairen op de buitenposten!

Bij een bezoek aan
SOERABAIA vergeet
U toch zeker niet

Het Hoenkwee Huis

TOENDJOENGAN 98 - TELF. Z. 4893
SOERABAIA

met de welbekende
ICE CREAM soorten
Fijne Chinese
gerechten en
KOFFIE MET SLAGROOM

AVERTEERT IN
„de GRANAAT”

ZO BEREIKT U óók de
militair op de voorpost!

Wegens uitbreiding
van onze advertentie-
pagina's is het thans
weer mogelijk Uw
advertentie op te
nemen.

Inlichtingen

Redactie

„de

GRANAAT”

Kediri.

Magazijn

GRUNO

UW GESCHENKEN
VOOR HOLLAND

PYTHON-
LEGUAAN- en
KROKODILLEDER-
ARTIKELEN

JAPARCA
HOUTSNIJWERK

KALIASIN 98
SOERABAIA

VACANT